

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง   โครงการวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพะเหวด บ้านหนองเรือ
อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ผู้รายงาน   นายประพันธ์ หางนาค และคณะ

ปีที่พิมพ์   2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อทราบผลของการจัดกิจกรรมเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพะเหวดบ้านหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชนบ้านหนองเรือ ผ่านกิจกรรมงานประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นโดยใช้รูปแบบการให้ทุกคนมีส่วนร่วม และสร้างจิตสำนึกให้รักและหวงแหนวัฒนธรรมประเพณีอันดีของท้องถิ่นโดยใช้กิจกรรมประเพณี 12 เดือน เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย ประเพณีบุญพะเหวด สงกรานต์ ตบประทายขนทรายเข้าวัด บุญบั้งไฟ แห่เทียนพรรษา บุญข้าวยาสารท ข้าวประดับดิน บุญกฐิน ลอยกระทง ขึ้นปีใหม่ บุญคูณลาน สู่ขวัญข้าว บุญคุ้มหรือ บุญกลางบ้าน และงานประเพณีต่างๆในท้องถิ่น

ผู้ศึกษาโดยทีมวิจัยชาวบ้านได้สืบค้น สอบถามสัมภาษณ์จากบุคคลและหาหลักฐานข้อมูลจากเอกสารที่เคยมีผู้บันทึกไว้จากอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อนำเสนอข้อมูล เรื่องรา แนวทางการปฏิบัติเพื่อสืบทอดและนำมาใช้เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนบ้านหนองเรือ หมู่บ้านใกล้เคียงโดยจัดกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น รูปแบบของการดำเนินงาน ร่วมกันสรุป ชุมวางแผน จัดกิจกรรมแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอน ศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ต่างถิ่นแล้วนำมาปรับปรุงเพื่อใช้เป็นรูปแบบประเพณีท้องถิ่นของตนเองอย่างเหมาะสม และให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรม ได้บันทึกเรื่องราวตามขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติและสืบทอดจากปราชญ์ชาวบ้าน สู่เยาวชนรุ่นใหม่ซึ่งจะกลายเป็นผู้สืบทอดต่อไปในอนาคต

ผลการศึกษาค้นคว้าและวิจัยแบบมีส่วนร่วมพบว่าโครงการวิจัยการเรียนรู้ประเพณีบุญพะเหวดบ้านหนองเรือ สามารถแก้ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งของเด็กและเยาวชนในชุมชนได้ ทุกคนต่างมีภาระและหน้าที่ ที่จะสืบทอดมรดกอันดีงามของท้องถิ่นสู่อนุชนรุ่นหลัง เกิดความรักความหวงแหนที่จะร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ให้คงอยู่ตลอดไป มีความเสียสละทั้งกำลังกาย สติปัญญา และทรัพย์บริจาศเพื่อการกุศล ลดทมิฬมานะลง ใช้รูปแบบของการปกครองแบบ

ประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ศึกษาแบบจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยนำเอาความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนพิธีกรรมและความจำเป็นต้องจัดกิจกรรมตามประเพณีทั้ง 12 เดือนสรุปและบันทึกเป็นเอกสารอ้างอิงเพื่อเป็นคู่มือครูประกอบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งยังให้คนในชุมชนและผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลสามารถนำขั้นตอนที่บันทึกไว้ไปปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณีต่าง ๆ ระบุได้

จากการศึกษาและวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพะแหวด บ้านหนองเรือครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดงานประเพณีของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทีมวิจัยเห็นว่ามีความประโยชน์ต่อการพัฒนาและสร้างจิตสำนึกที่ดีที่ทุกคนจะได้ร่วมกันสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีจากปราชญ์ท้องถิ่น ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ผู้ปกครองมาสู่เยาวชนรุ่นลูกหลานต่อไป จึงควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนหรือเยาวชนเกิดทักษะชีวิต สามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้กับชีวิตประจำวัน และยังส่งผลให้เกิดความรักความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน เป็นการลดช่องว่างระหว่างวัยให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข จนเกิดการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมไปในทางที่ดีขึ้น